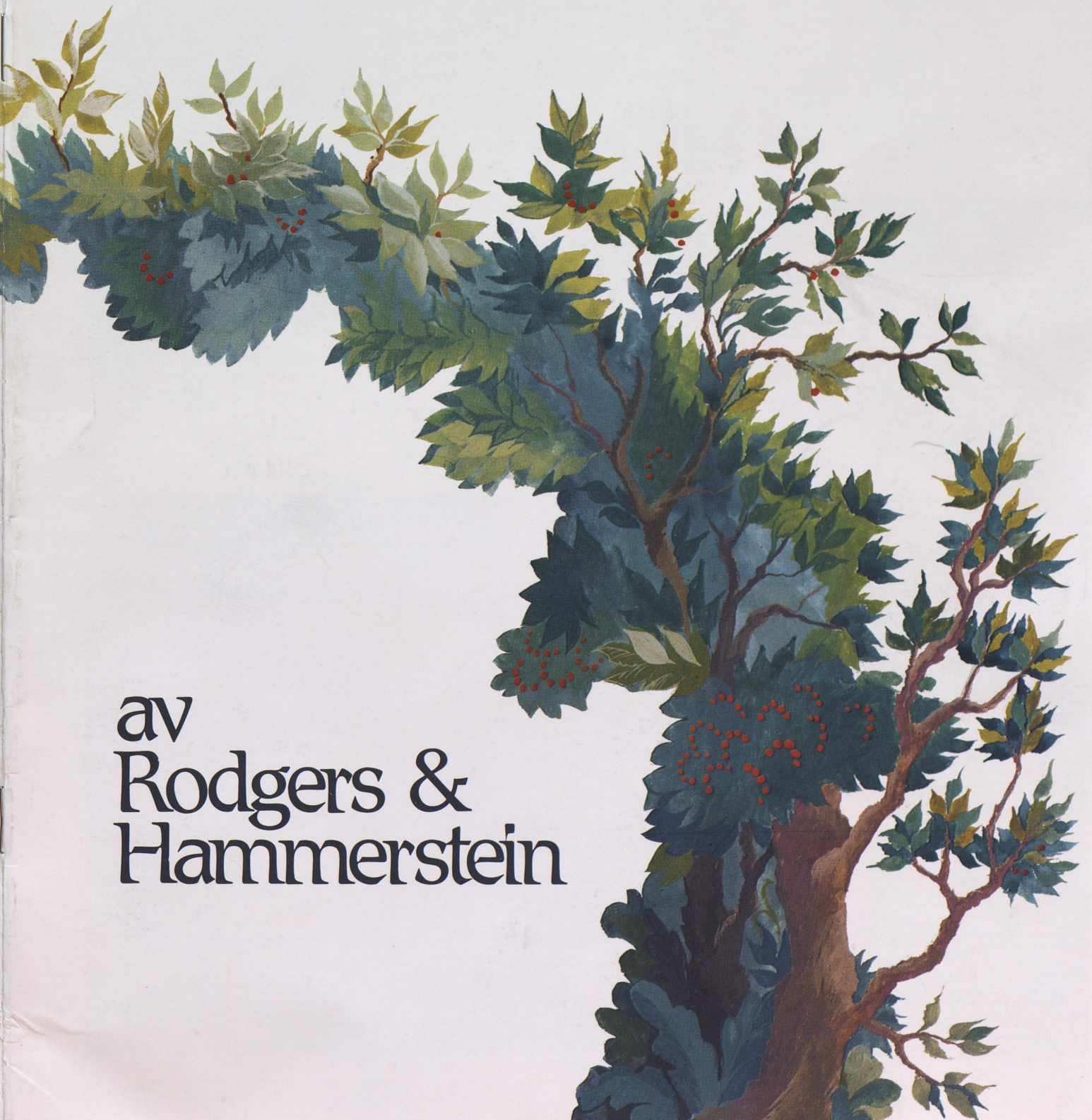

1981

KARUSELL

en musical

av
Rodgers &
Hammerstein

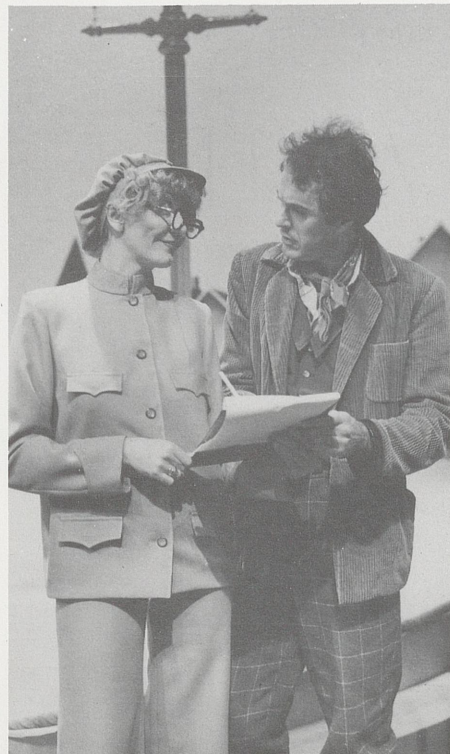
Kjære publikum!

Hva kommer det av at våren i teatret helst skal være sang og glade løyer? Er behovet bare det enkle gjenskinn av solen, hvite blomster og lyse netter - eller er det noe annet også? En flukt fra den ufattelige fornyelse forsommeren omgir oss med? Fra vemodet som fanger oss der vi bøyer kne for bristende blå knopper på skogbunnen eller angsten som plutselig kan gripe til og isolere oss svarte midt i jubelen av lyd, bevegelse og brutalt lys? Det er jo verden som fornyer seg! Ikke vi. Vi er bare en del av den våren som skal visne. Men uha! Ikke tenke! Og derfor

roper vi: Vi blir med, vi blir med! Vi bærer sommerens grønne hatt og kaster oss alle på karusellen. - Er det slik det er? Kanskje. Dessuten - den er jo så deilig, den karusellen!

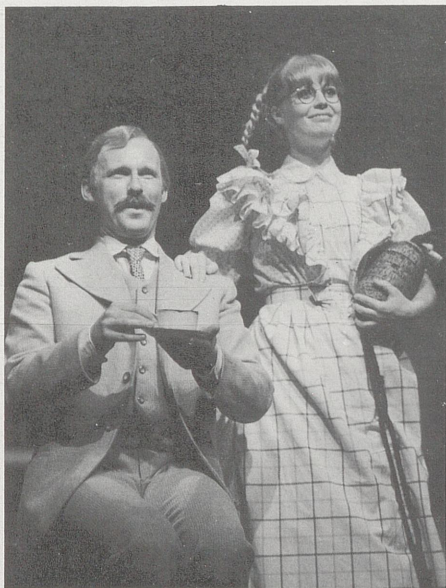
Amerika heter musikkspillet land og når vi nå igjen vil møte sommeren med en musical føles det naturlig å se dit. Og vi velger - jeg hadde nær sagt vår vane tro - å gi oss i kast med noe ingen har våget før. Førrige musical på Rogaland Teater var norgespremieren på «Guys and Dolls», nå blir det norgespremiere på Rodgers og Hammersteins «Carousel». Og det forunderlige er at begge er blant de største av musikkspillet klassikere -.

Da vi spilte «Guys and Dolls» i 1979 søkte vi å lage en forestilling så langt opp mot originalversjonen som nesten mulig. En forestilling med egne krefter, men med klart internasjonalt tilsnitt. Ja, vi gikk så langt at vi leiet dekorasjonene ferdig fra en

oppsetning i Danmark. Og kjempe-løftet klaffet, forestillingen gnistret og gikk 46 ganger og ble sett av 15.500 mennesker.

Denne gang vil vi gjøre noe ganske annet. Noe som nok ligger vårt hjerte meget nærmere og som vi håper vil bli like vellykket. Vi tar igjen en glemt eller forbigått verdenssuksess, men nå vil vi gjøre den *helt* på

Bildene fra oppsetningen er fra en prøve

vår måte. Handlingen foregår ikke som i «Guys and Dolls» i slummen av verdens største by, men i en liten, nokså uskyldig kystby i slutten av forrige århundre. En by på mange vis svært lik det unge Stavanger. Og i enda høyere grad enn sist er dette en musical-forestilling laget for og av vår bys egne kunstnere. Her finnes intet «importert», utenom musikk og grunntekst, og hensikten har langtfra vært å søke så tett opp mot originalversjonen som mulig. Tvertimot! Vi har gjort det Rodgers og Hammerstein selv gjorde da de tok Ferenc Molnars skuespill «Liliom» og skapte sin «Carousel» - vi har bygget videre og laget vår egen «Karusell». Slik møter det internasjonale det lokale, vår historie dagen i dag, slik tror jeg vi lever opp til ønsket om et teater som arbeider her og nå.

Det internasjonale i møte med det lokale - til denne spilleårets siste forestilling hadde vi håpet å kunne fortelle at Rogaland Teater skulle møte det internasjonale teater gjennom gjestespillet med «Coriolanus» på den V. internasjonale Teaterfestival i Caracas, Venezuela. Men som dere vel har hørt lot dette seg ikke gjennomføre av økonomiske grunner. Vi ser på dette som nokså meget av en nasjonal skandale, men kan bare håpe det går flere tog. Og vi er i alle

tilfelle glade for den debatt som saken har reist om presentasjon av norsk kunst i utlandet. Her og nå vil vi også gjerne i all enkelhet få takke for den hjelp og støtte vi *har* fått - ikke minst fra byen selv.

Med «Karusell» ebber spilleåret ut, snart har vi sommer og sandaler. Og på grunn av scenetårnet er vi sent ute i år. Det er blitt en lang sesong med mange små og store begivenheter. Størst kan hende det nye scenetårn. Naturlig nok er vi spesielt glade og stolte over det. Dessuten forteller det oss så tydelig at nå ruver vi også i bybildet - Takk, kjære publikum, takk for i år. For alle kvelder i teatret, for interesse og nærvær.

Og så: Velkommen til karusellen! Hør dens kokette toner og vårens muntert vemodige klang. Stig på, stig på - kjenn hvordan verden sviver og dreier, snurrer deg rundt under høye stjerner -

God sommer! Velkommen!

Hjertil Bang-Jensen

«Om jeg elsket»

Om jeg elsket
ville jeg prøvd å få si deg alt,
alt jeg trodde var.
Om jeg elsket...
Ingenting ville bli lett fortalt,
ingen lettvinde svar.
Ville så gjerne, men
så redd og sky,
ville jeg latt min gylne
sjanse fly.
Hvem kan vente?
Du ville dratt alt ved neste gry
aldri, aldri få visst
som jeg elsket
om jeg elsket

Rodgers & Hammerstein

Da Cole Porter en gang ble bedt om å nevne det viktigste som var skjedd i musicalens historie, svarte han uten å nøle: «Rodgers og Hammerstein!». Og det skal vanskelig gjøres ikke å gi ham rett: da komponisten Richard Rodgers og tekstforfatteren Oscar Hammerstein II endelig innledet sitt samarbeid var dette en begivenhet som skulle komme til å forvandle den amerikanske musical fullstendig - fra et stadig famlende musikk- og danseteater til den helstøpte teaterform vi kjenner i dag.

Men alt før den tid hadde de også hver på sin kant rukket å sette dype spor etter seg.

Richard Rodgers var født i New York i 1902. Faren var lege og moren var pianistinne - om enn ikke profesjonell. Før han var 4 år gammel hadde han lært seg å spille piano etter gehør. Som 17-åring traff han sammen med tekstforfatteren Lorenz Hart og bestemte seg for en karriere i musikk-teatret. I 1920 fikk de to ungdommene oppført sine første sanger på Broadway, i 1925 sin første selvstendige musical.

Sølvi Wang og Rikki Septimus i «The King and I», Det Norske Teater 1966.

Ingerid Vardun i «South Pacific», Centralteatret 1954

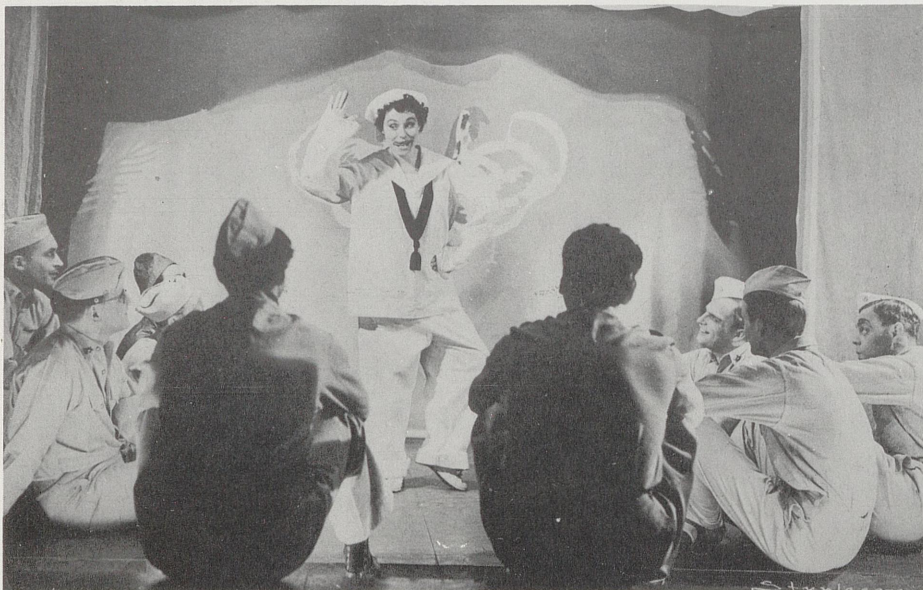
Gjennom sitt 25-årige samarbeid frem til Harts død produserte de to ikke mindre enn 27 musicals og over 1000 - ett tusen - sanger. Bare deres sanger alene ville sikret dem en trygg plass i teater- og musikkhistorien, med klassikere som «Bewitched», «Falling in Love With Love», «The Lady is a Tramp» og «Manhattan». Men blant deres musicals var det også en rekke både kommersielle og kunstneriske suksesser. Høydepunktet i utviklingen av sin form nådde de med «Pal Joey» i 1940. Den tok et langt skritt i retning av større realisme i musikkteatret - lenger enn samtidspublikumet kunne gå - og viste det amerikanske samfunnet på vrangen. Ikke nok med det: den viste at de lysskye eksisten-

ser på skyggesiden var mennesker, de også, på godt og vondt. Og avanserte musikknumre støttet godt opp om karaktertegningen og skildringen av Chicagos storbymiljø.

Oscar Hammerstein II var også født i New York, i 1895, og vokste opp i en fullblods teaterfamilie. Faren var sjef for det verdensberømte Victoria Theatre, onkelen Arthur var teaterregissør på Broadway, og bestefaren Oscar var berømt operaimpressario. Den unge Oscar skrev sine første sangtekster som juss-student, for de profesjonelle studenter-revyene på New York-universitetet. I 1920 debuterte han med musicalen «Always You» (med musikk av Stothart), og etablerte seg snart som en stjerne i genren. Blant tekstforfatterene i 20- og 30-årene ble han utvilsomt den mest ettertraktede, og samarbeidet med de fleste av datidens betydningsfulle komponister: Friml («Rose Marie»), Romberg («The Desert Song» og «New Moon»), Gershwin («Song of the Flame») og først og sist Jerome Kern (med bl.a. «Show Boat», Sweet Adeline» og «Music in the Air»).

Mens Richard Rodgers på denne tiden skrev musikk med både vidd, tæl og brådd, var det egenskaper som varme, humor og poesi som særlig kjennetegnet Hammersteins tekster. Og ikke så rent lite sentimentalitet. Egentlig var Hammerstein nokså forankret i operettetradisjonen, men var åpenbart også på leting etter en ny form. Lengst i ny retning kom han med «Show Boat»

(1927). Her prøvde han å realisere sin drøm om en «folke-opera», og lyktes iallfall med å føye musikken og sangen inn i den dramatiske enhet i en til da ukjent grad. Dessuten var «Show Boat» en av de første musicalene med et mer troverdig amerikansk miljø, og en av sangene, «Ol' Man River», er siden blitt en regelrett folkevis.

Ved siden av musical-arbeid skrev Hammerstein også manuskript til en rekke filmer og virket som iscenesetter.

Ved Lorenz Harts bortgang i 1943 kom så Rodgers og Hammerstein for første gang sammen. Og som de to musikk-teatrets enere de allerede da var, ventet kritikere og publikum seg store ting av dette paret - forventninger som altså til fulle ble innfridd. I de neste 17 årene sto amerikansk musikk-teater fullstendig i deres tegn.

«Oklahoma!» het deres første samarbeid, og den er for all ettertid blitt stående som den viktigste milepæl i musicalens historie. Her var for første gang musicalens mange motstridende elementer smeltet sammen til et organisk hele. Til forskjell fra alle tidligere musicals var det handlingen, intrigen, som bestemte. Likevel spilte ikke musikken noen underordnet rolle, den vokste tvertimot naturlig ut av situasjon og karakter, og skapte spenning og atmosfære som igjen brakte handlingen videre. Og det samme gjorde koreografen Agnes de Milles senere så berømte dansesekvenser. Ja, «Oklahoma!» kom ikke bare til å danne skole, den kom til å bli et knugende forbilde å leve opp til, i følge den kjente kritikeren Walter Kerr.

Men mange var det som spådde fiasko før premieren i mars 1943. De hadde hørt det ikke var noen ballett før etter 40 minutter ut i handlingen, og ingen tynnkledte korpiker overheadet. De hadde også hørt at den beste sangen ble brukt i åpningen, før folk hadde fått satt seg til rette, og at hele første akt dreide seg om en jente som ikke kunne avgjøre hvem hun skulle gå på dans med. Og verst av alt: handlingen endte med et dødsfall. Disse profetiene ble naturligvis gjort grundig til skamme, men de var et mål på hvilket brudd denne musicalen var med alt som hadde gått før.

Både i London og New York ble «Oklahoma!» møtt med enorm begeistring, og også i publikumsbesøk

skapte den en helt ny målestokk. På Broadway gikk den sammenhengende i 5 år og 9 måneder, og satte rekord med vel 2300 forestillinger. En turneversjon befant seg på reise i ikke mindre enn ti år, i London sto den på plakaten i nesten fire. Over hele verden ble den spilt for fulle hus både lenge og vel. Ja, en ny-oppsetning i London går nå på sitt andre år.

Men slike statistikker skulle bli daglig kost for Rodgers og Hammerstein. Alle deres etterfølgende musicals ble store suksesser - om ikke like store.

Den første var kveldens forestilling - «Karusell». Den kom i 1945 og ble regnet for en større kunstnerisk seier enn «Oklahoma!». Det samme gjaldt

Julie og Billy i originaloppsetningen av «Carousel», Broadway 1945.

«Oklahoma!», Rogaland Teater

«South Pacific» som kom i 1949. Deretter fulgte «The King and I» (1951), «Flower-Drum Song» (1958) og endelig «The Sound of Music» fra 1959. Den siste måtte tåle en god del kritikk for sentimentalt sjuett og lite oppfinnsomme melodier. Men i musicalens nye medium - filmen - ble den en publikumssuksess av et format ingen til da hadde drømt om.

I 1960 døde Hammerstein, og et av de mest fruktbare og produktive samarbeid i vårt tids teater var forbi. Den siste sangen Rodgers og Hammerstein skrev sammen ble kanskje også deres aller mest populære - «Edelweiss» fra «Sound of Music».

Rodgers døde i 1979. Frem til da fortsatte han å arbeide, på egen hånd og med skiftende partnere, og fullførte dermed 60 yrkesaktive år i musikk-teatret - vel også litt av en rekord! Hans siste musical var «I Remember Mama», med Liv Ullmann i hovedrollen.

TR

KARU

En musical av Richard Rodgers
Ferenc Molnárs skuespill «Lilja»

Bearbeidelse og regi:
KJETIL BANG-HANSEN

Scenografi:
HELGE HOFF MONSEN

Musikalsk arr. og ledelse:
HÅKON BERGE

Masker:
HÅKAN HEDE

Lys:
TORILL K. LUND

Inspisient:
HENNING NYGAARD

Sufflør:
GUDRUN BRÅTEN

Rekvisitør:
TORGEIR MOLAUG

MEDVIRKENDE:

DEN GAMLE LOSEN
JULIE JORDAN
BILLY BIGELOW
CARRIE PIPPERIDGE
ENOCH SNOW
MRS. MULLIN
DAVID BASCOMBE
POLITIBETJENT HOBBS
NETTIE FOWLER
JIGGER CRAIGIN
ARMINY TAYLOR
LAVINA DICKINSON
MARY BLAKE
SARA BLAKE
JUNE HANSSON
JILL O'HARA
JANE POTTER
THOMAS BUCKLEY
OLIVER SIMMONS
SKOLEMESTER WILKENS
OLDFRUE
LOUISE

ROBERT SARDINE SNO
LILLE GABRIEL
BYFOLK OG ANDRE
PÅ KARUSELLEN

Sanger 1. akt

1. **Du er rar, du** Carrie og Julie
2. **Enoch Snow** Carrie
3. **Du er rar, du** Billie+Julie
4. **Om jeg elsket** Julie og Billy
5. **Hold nå fred** Carrie og jentene
6. **Stopp en halv** Guttene
7. **Mai** Nettie+ensemblet
8. **Enoc Snow** Carrie, Snow og jentene
9. **Når de små** Sonw og Carrie
10. **Hiv og hal** Jigger og guttene
11. **Min gutt** Billy
12. **Finale 1. akt** Ensemblet

Sanger 2. akt

1. **Skjellfest** Nettie og ensemblet
2. **Fioler og hegg** Mary og Sarah
3. **Hakkespett I** Jigger, Snow +gutter
4. **Hakkespett II** Arminy og jentene
5. **Hvorfor spørre** Julie
6. **Farlig vei** Nettie og Julie
7. **Villkatt** Carrie
8. **Om jeg elsket** Billy
9. **Farlig vei** Louise og Julie

ISELL

s og Oscar Hammerstein II etter
m», oversatt av Bjørn Endreson

- Thor Inge Kristiansen
 - Gretelill Tangen
 - Arne Langaas
 - Karin Stautland
 - Ketil Egge
 - Grete Nordrå
 - Alf Nordvang
 - Arnt Dahl
 - Sally Nilsson
 - Bentein Baardson
 - Ingrid Valvik
 - Brit Lossius
 - Ragnhild Hiorthøy
 - Birgitte Svendsen
 - Inger Johanne Rütter
 - Anne Karin Madland
 - Lella Nilsen
 - Morten Røhrt
 - Ole A. Simensen
 - Ragnar Holen
 - Kirsten Hofseth
 - Inger Lise Oliverson/
Elisabet Vervik
 - Knut Kommedal
 - Trym Bråten
-
- Per Oftedahl Ernst og
Reidar Hunsdal

ORKESTERET:

Kapellmester:

Håkon Berge/
Per Egil Hovland

Fiolin:

Ørjan Sætran
Åsta Jørgensen

Bratsj:

Torbjørn Eide

Fløyte:

Geir Illguth

Klarinett:

Endre Ladehaug

Trompet:

Torgeir Haara

Waldhorn:

Geir Solum

Trombone:

Leif Værum Larsen

Harpe:

Inger Riddersholm

Piano:

Leif Ree Pedersen

Slagverk:

Tommi Haukland

Forestillingen varer ca. 2 timer 45 min. En pause.
Fotografering og båndopptak under forestillingen er
ikke tillatt.

Teaterforlag: Nordiska Teaterförlaget
Edition Wilhelm Hansen

Rogaland Teater vil få takke Jonas Øglænd A.s
for velvillig lån av sykler til forestillingen.

Programredaksjon: Tom Remlov, Karin Stautland.

Omslag: Helge Hoff Monsen

Foto: Vigdis og Rolf Høiland

Ansvarlig utgiver: Ketil Bang-Hansen

Trykk: Rostrups Boktrykkeri A.s

Pris: Kr. 5,-

Fra «Liliom til «Karusell» via «Oklahoma!»

Vinteren 1909 hadde den allerede populære Molnar premiere på et nytt skuespill i Budapest. Det het «Liliom» og skapte røre i den glitrende kafé-verden der Molnar var. Dette var ikke hva venner og publikum hadde ventet seg av den fargerike komedie-skriveren og levmannen, og snart sto det bitter strid både om forfatter og skuespill. Etter hvert ble det bare få som hevet sin røst til forsvar for «Lilioms» særegne kvaliteter, og etter bare 40 forestillinger ble det tatt av plakaten - en fiasko.

Men ti år senere - året etter Første verdenskrig - prøvde Molnar seg med en ny oppsetning av «Liliom» i Budapest. Og denne gangen fikk det en ganske annen mottakelse. Om det nå skyldtes at skuespillet i mellomtiden var blitt kjent i bokform, eller at verdenskrigens blod og søle hadde skapt behovet for en åndelig renessanse - uansett ble «Liliom» en fenomenal suksess. Overalt ble det jublet om hvilket vakkert og følsomt skuespill dette var. På ny var Molnar blitt den glade teaterverdens yndling.

Nå ristet man ikke lenger på hodet over Molnars lille utflykt til det

hinsidige. Den himmelske dommer og hans rettstjenere ble sett som uttrykk for et kunstnerisk alvor, og ikke narraktig blasfemi, slik man tidligere hadde ment. De omstridte spørsmål om forfatterens intensjoner plaget ingen lenger. Snart gikk «Liliom» sin seiersgang over alle verdens scener.

Samme år - 1919 - ble det grunnlagt en ny teaterorganisasjon i USA - The Theatre Guild - som skulle komme til å få stor betydning for utviklingen av det amerikanske teater. Noe av det første organisasjonen gjorde var å sikre seg rettighetene til Molnars «nye» skuespill, og i april 1921 hadde «Liliom» premiere på Broadway. Det ble umiddelbar suksess: Molnars enkle og inderlige budskap gikk rett til hjertet på det amerikanske publikum. Og i løpet av de neste 20 årene fikk The Guild skuespillet nyoppsett ikke mindre enn 3 ganger, og med rekordartet publikumsbesøk hver gang.

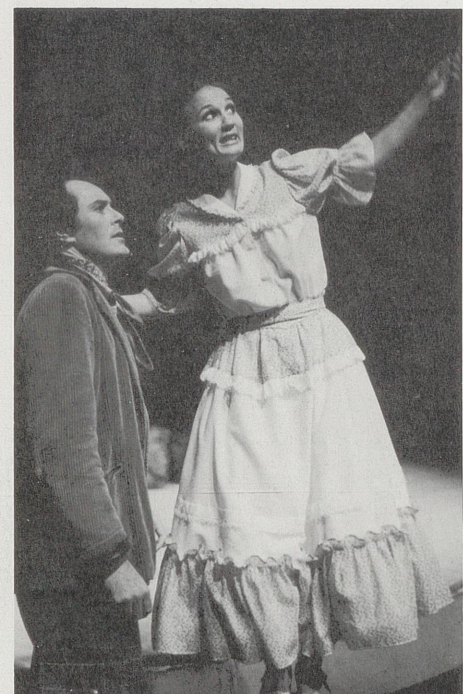
Men det skulle komme til å vise seg at «Liliom» var et skuespill som hadde mer å gi.

I 1935 skapte George Gershwin en musical basert på en Guild-oppsetning av skuespillet «Porgy» - «Por-

gy and Bess». Dette var så vellykket at The Guild straks begynte jakten på nye skuespill det kunne «settes musikk til». Og da gikk det naturligvis ikke lenge før interessen samlet seg om «Liliom», som med sin eventyrlige handling og spesielle personer måtte være særlig velegnet til en musikk-dramatisering. Men før maskineriet kunne settes i sving måtte tilatelse innhentes fra Molnar, og telegram ble avsendt til Budapest.

Svaret kom prompte: et meget bestemt nei. «Liliom» var allerede sikret en plass i teaterhistorien og forfatteren skulle ha seg frabedt et hvert forsøk på å tukle med hans klassiker. Puccini hadde bedt om å få lage

opera, men det ville heller ikke Molnar vite av.

Det skulle gå hele åtte år før The Guild fikk til noe nytt musical-prosjekt. Denne gangen forenet de krefter med Richard Rodgers og Oscar Hammerstein, som hadde innledet sitt samarbeid med planer for en musical basert på forfatterinnen Lynn Riggs «Green Grow the Lillacs». Dette skuespilletts frodige bakgrunn i pionertidens Amerika var en spesiell utfordring for tekstforfatter og komponist: det gjaldt å gjenskape den unge nasjonens høyt skattede pionerånd i ord og toner.

I mars 1943 hadde musicalen premiere i New York, under sin endelige tittel «Oklahoma!», og resten er jo teaterhistorie. Både kunstnerisk, musikalsk og økonomisk rettferdiggjorde «Oklahoma!» den tro Guild-organisasjonens ledelse hadde hatt på prosjektet.

Dermed gjenopptok The Guild sin jakt på skuespill det kunne bli musical av - og nok en gang stanset man opp ved «Liliom». Denne gangen var det imidlertid ikke nødvendig å telegrafere over Atlanteren for å spørre Molnar. Som så mange andre kunstnere og intellektuelle var også han blitt tvunget til Amerika av nazismen i Europa. Og her ble Molnar mottatt med åpne armer av en teaterverden som syntes den hadde mye å takke ham for.

The Guild henvendte seg til Molnar på aller mykeste måte - med to billetter til «Oklahoma!». Men dermed var det gjort. Forfatteren var

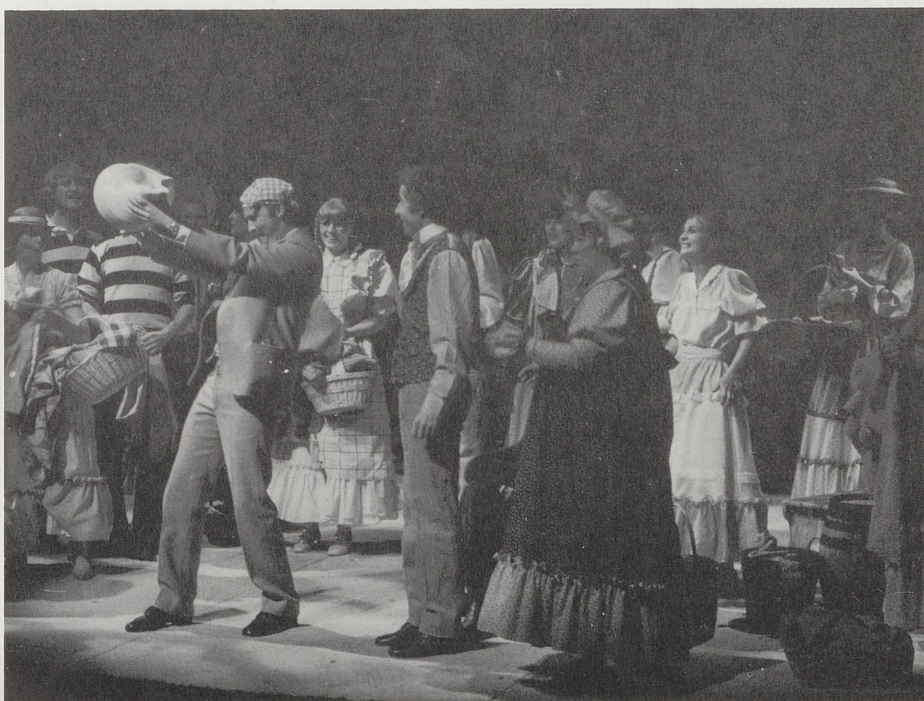
overbevist om at de følsomme hender som hadde kunnet forme «Oklahoma!» fra et annet menneskes skuespill, ville også kunne sette musikk til hans eget verk, uten å la noe av dets sjarm og integritet gå tapt.

Dette var riktignok ikke fullt så enkelt. Rodgers og Hammerstein viste at det ikke ville bli noen lett oppgave å bearbeide «Liliom» til musical, og de ville bare gjøre det om de greide å bevare den varme menneskekjærlighet som gjennomsyret originalen. Da de til slutt bestemte seg for oppgaven var det fordi de hadde funnet nøkkelen: de ville omplante historien fra Ungarn til en småby på kysten av New England. Men helt sikre kjente de seg ikke før de også hadde fått med seg resten

av «Oklahoma!»-teamet: instruktøren Rouben Mamoulian og først og fremst koreografen Agnes de Mille. Dermed mente de seg rustet til å skape musicalen «Karusell» uten å tape skuespillet «Liliom» av syne.

Da så «Karusell» endelig fikk sin Broadway-premiere i 1945 ble absolutt alle forventninger innfridd. Kritikken jublet over en ny landevinning i musikkteatrets historie. Dessuten ble det fortalt at Molnar hadde fulgt de avsluttende prøver, og at han hadde grått som et barn hver gang. Og som en kritiker sa: «Rodgers og Hammerstein er blitt sine egne verste konkurrenter!». «Karusell» ble spilt i et teater tvers over gaten for der «Oklahoma!» fortsatt sto på plakaten - hvor skulle publikum gå!

Ferenc Molnar

(1878 - 1952)

Den ungarske dramatiker og sceneinstruktøren Ferenc Molnar var kanskje bedre kjent i sitt hjemland som prosaforfatter, med en lang rekke svært populære noveller og romaner til sitt navn. Men sitt internasjonale ry vant han gjennom sine skuespill. Og den utvilsomt største suksessen av dem alle var «Liliom»-skuespillet som kveldens musical er bygget over. Det er enkelt som et eventyr i formen, ja, nærmest naivt, men er med sin gripende beretning om kjærlighetens kraft i et ødelagt menneske rettelig blitt en klassiker.

Det var i mellomkrigstiden Molnar sto på høyden av sin berømmelse. Han nådde da et enestående stort publikum med en serie komedier svært forskjellige fra «Liliom»: raffinerte og bittersøte, på samme tid både kyniske og nokså uhemmet sentimentale. Blant de mest kjente kan vi nevne «Djevelen», «Gardeofiseren», «En, to, tre» - som har vært særlig populært i Norge og gikk her på teatret med Claes Gill i hovedrollen - og «Den gode fe». I det meste av denne dramatikken er Molnar blitt beskyldt for lettvinhet, men skuespillene er først og fremst vittige og sjarmerende, og hever seg ofte over den påståtte teatertekniske briljans og fikse dialog. Selv understreket Molnar alltid at hans primære mål var å underholde og «kan hende lure frem en tåre eller to». I dette må han sies å ha lyktes fullt ut.

Molnar var født og vokste opp i Budapest. Faren var lege og familien svært velstående jøder. Opprinnelig het han Müller, men den unge Ferenc var lidenskapelig nasjonalist og oversatte sitt navn til ungarsk. Han studerte juss ved det Keiserlige Universitet i hjembyen og senere i Geneve, men advokat ble han aldri. Isteden begynte han å skrive - først artikler og fortellinger - og kastet seg med glød ut i Budapests lystige og celebre fornøylesliv. Her ble han snart godt kjent - ikke mindre for sine litterære produkter enn for sine kjærlighetsaffærer og fargerike personlighet. Med sin sjarm og sitt vidd ble

Ferenc Molnár

den urbane lapsen det naturlige midtpunkt for en stor krets av kunstnere, skribenter og teaterfolk. Og bare avbrutt av Første verdenskrig var dette en posisjon han nøt like til den gryende nazisme tvang ham i landflyktighet. Men da han endelig kom til USA i 1940 var han ikke sen om å ta igjen det forsømte. Her flyttet han inn på luksushotellet New York Plaza og samlet snart et riktig fornemt hoff rundt seg i sin suite.

Molnar var gift tre ganger. Det første ekteskapet var kortvarig, stormfullt og ulykkelig, men det resulterte i en datter og skal etter sigende har vært en indirekte inspirasjon til «Liliom». Da han giftet seg for annen gang var det med en berømt sangerinne og skuespillerinne som senere ble fanatisk nazist og havnet i fengsel som landsforræder etter krigen. Tredje ekteskap var også med en skuespillerinne, men mye yngre enn ham selv. Dette ekteskapet varte til Molnars død, men ektefellene levde atskilt.

Alt som fortelles om Molnar tyder jo på at han levet et svært så overflattisk liv. Men de rike kunnskaper dette ga ham og livets overflate utnyttet han til fulle i alt han skrev, og ettertiden har måttet medgi at det dermed også ofte lyktes ham å levendegjøre de skjulte krefter i livets spill.

Claes Gill i «En, to, tre», Rogaland Teater 1956.

Neste på Hovedscenen:

MÅKEN

Det er med dramatik av aller edleste merke vi åpner vår nye sesong her på Hovedscenen. Når «Karusells» lystige musikk i høst toner ut for siste gang, vil det nemlig være klart for premiere på Tsjekovs «Måken». Og med det tør vi ikke bare love vårt publikum en ganske spesiell opplevelse - vi kan også love et skuespill som har dannet skole for hele vårt århundres teater!

Da Ibsen skrev sine hovedverk «Brand» og «Peer Gynt» var russeren Anton Tsjekov knapt skolemoden. Likevel rakk han innen sin død i 1904 - to år før Ibsen - å etablere seg som en nyskaper innen verdensdramatikken. Og sitt gjennombrudd fikk han nettopp med «Måken». Etter dets sagnomsuste premiere på Moskvas Kunstnereteater i 1898, regi av den berømte Konstantin Stanislavskij, skrev han i rask rekkefølge de like kjente skuespillene «Tre søstre», «Onkel Vanja» og «Kirsebærehaven». De befestet hans stilling for all ettertid - men «Måken» har nok forblitt det mest populære.

«Måken» er en komedie om evnen til å leve - om ung og gammel kjærlighet, om ambisjoner og illusjoner, om små og store håp og skuffelser, - om mennesker som elsker, higer og vil. Og som i alle Tsjekovs skuespill er det en atmosfære som er til å ta og føle på - ensom, dempet, smertefull, men samtidig fylt av en drøm om en lykkeligere menneskehet. Typisk for Tsjekov får vi også møte mennesker som hverken er større eller mindre enn oss selv. Til tross for at de levet i en annen tid, i et annet samfunn, må vi alle - om aldri så motstræbende - innrømme dem et nært slektskap.

I alt han skrev var Tsjekov drevet av en dyp kjærlighet til sine medmennesker. Alle menneskene i hans skuespill er sett med blide øyne - til forskjell fra Ibsens moralske og ironiske blikk. Det er ofte sørgelige skjebner han skildrer, kjedsomhet, savn - den begivenhetsløse hverdag vi alle kjenner så godt. Men Tsjekov vil vi skal le av all denne akk så menneskelige dårskap - og se at nettopp i vår nagende lille utilfredshet ligger spiren til noe nytt og

bedre. Derfor insisterte han på å kalle sine skuespill komedier. Og det er utvilsomt hva de er - selv om de like ofte kaller på våre tårer.

Til oppsetningen av den store slaviske klassiker har det så endelig lyktes oss å få den polske instruktøren Krystyna Skuszanka på gjensitt. Hun var sist her i 1977 og satte opp Shakespeares «Vintereventyret» etter tidligere å ha gjestet med «Leken i skogen» i 1968. Og nok en gang har hun utbedt seg samarbeid med vår faste scenograf Helge Hoff Mønsen - et samarbeid vi har all grunn til å vente oss sjeldent teater av.

Premieren blir i siste halvdel av september.

DET KUNSTNERISKE PERSONALET

Kunstnerisk leder: Kjetil Bang-Hansen - **Førstescenograf:** Helge Hoff Mønsen - **Annenscenograf:** Elma Gjendem - **Maskør:** Håkan Hede - **Dramaturg:** Tom Remlov - **Barneteaterleder:** Elsa Nordvang - **Skuespillere:** Bentein Baardson - Arnt Dahl - Ketil Egge - Kirsten Hofseth - Ragnhild Hiorthøy - Thor Hjorth-Jenssen - Ragnar Holen - Annerut Joner - Arne Knutsen - Ilse Kramm - Thor Inge Kristiansen - Arne Langaas - Brit Lossius - Grete Nordrå - Alf Nordvang - Edith Ottosen - Stine Ramdahl - Morten Røhr - Ole A. Simensen - Gunnar Simenstad - Karin Stautland - Karl Sundby - Birgitte Victoria Svendsen - Erik Svendsen - Gretelill Tangen - Ingrid Valvik - Nils Vogt - Frank Weylert.

DET TEKNISKE PERSONALET

Administrasjon: Kjetil Bang-Hansen (*Teatersjef*) - Ingvald Haaland (*Økonomisjef*) - Berge Borrevik (*Intendant*) - Karl A. Helgesen (*Salgsleder*) - Tom Remlov (*Pressesekretær*) - Ulla Backlund (*Produksjonsleder*) - Jim Fainberg (*Teknisk leder*) - Bodil Risvoll (*Økonomisekretær*) - Helga Lockert-Hansen (*Sekretær*) - Astrid Behrens (*Bud*) - **Barneteatret:** Mia Berner - **Malersal:** Erik Sørby (*Malermester*) - Egil Waldemar Hagen - **Systue:** Brita Sæbø (*Kostymesjef*) - Anne Kristine Rosnes - Aud Idland - Jess Thorsen - Anne Lise Bjerkreim - **Snekkerverksted:** Hans Gabrielsen - Tor Østbø - **Vaktmestere:** Ole Birkedal - Per Morten Vareberg - **Rustmester:** Einar Knutsen - **Lys:** Håkon Espeland - Ole Anders Tandberg - Børge Gilje (*Elektriker*) - Alf Egil Langleite - Torill K. Lund - **Maske- og frisersalong:** Aud Mortensen - **Inspisienter:** Håvard Knoph - Henning Nygaard - Elisabeth Johansen - **Sufflører:** Gudrun Bråten - Grete Grønås - Hanne Haugli Sandnes - **Rekvisitører:** Svein Nymo - John Schiøld - Torgeir Molaug - Anne Brit Stensrød - **Scenen:** Harald Czybulla (*Scenemester*) - Harald Røed (*Scenemester*) - Magnus Berge (*Tømmermann*) - Lasse Markhus (vikar) - Anders Osmundsen - Reid Rossnes - Terje Skjørestad - Bjørn Sundfør - Joachim Szaszkiwicz - Magne Voll (*Tømmermann*) - **Resepsjon og billettluke:** Solveig Bergsaker (*Salgssekretær*) - Turid Alfsen - Walborg Eltervåg - Lillian Nilsen - Gerd Vasseng - **Publikumsfoyer:** Henny Hagelund - Rigmor Nilsen - Gerd Sikveland - **Kantine:** Ingerid Westlye - **Rengjøringshjelp:** Kjellaug Fosså - Kora Jensen - Wenche Johannessen - Ragna Karlsen - Karen Olsen - Elise Thorsen.

ROGALAND TEATERS STYRE

Formann: Lars Vaage - **Varaformann:** Einar Andreassen - **Medlemmer:** Aslaug Dahl - Harald Hermansen - Leif Måsvær - **Varamedlemmer:** Bitten Bergesen - Ivar Folgerø - Terje Rønnevik - Astrid Tønnesen - Torgny Vaaland - **Representanter for de ansatte:** Ketil Egge - Børge Gilje - **Vararepresentanter:** Harald Czybulla - Ragnar Holen - Ole A. Simensen - Magne Voll.

 Nasjonalbiblioteket
Depotbiblioteket

Karusell : en musikal av Richard
Rodgers og Oscar Hammerstein II

21g001974